

Procedure ingeval van vermeende inbreuken op de wetenschappelijke integriteit (goedgekeurd Bestuurscollege 22.11.2022)

Algemeen

Deze regeling omschrijft de procedure ingeval vermeende inbreuken op de wetenschappelijke integriteit, gepleegd door onderzoekers van de Universiteit Antwerpen, worden vastgesteld. Onderzoeker van de Universiteit Antwerpen is iedereen die wetenschappelijk onderzoek verricht of verrichtte in het kader van de Universiteit Antwerpen, ongeacht zijn of haar statuut (ZAP, OP, AAP, BAP, ATP).

De procedure kadert in de goede wetenschapspraktijk en dient in eerste orde ter ondersteuning bij en remediëring en het doen ophouden van de bedoelde inbreuken. Ze is niet bedoeld als tucht of juridische procedure. Bij ernstige inbreuken wordt echter voorzien dat de commissie in haar advies aan het instellingsbestuur kan vragen om conform het op de betrokken onderzoeker toepasselijke tuchtstatuut een tuchtprocedure op te starten. De commissie vervult hierbij een adviserende rol richting het instellingbestuur. De commissie kan zich indien gewenst ook laten adviseren door de Vlaamse Commissie Wetenschappelijke Integriteit.¹

Onder wetenschappelijk integer handelen wordt begrepen dat handelen dat volgens de ethische code van de wetenschappelijke onderzoeker gebeurt, zoals beschreven als bijlage bij deze procedure. Daarnaast onderschrijft de Universiteit Antwerpen de principes voor wetenschappelijke integriteit zoals aangegeven in de *European Code of Conduct for Research Integrity* van de European Science Foundation en ALL European Academies (ALLEA) uit 2017. Verder worden onderzoekers van de instelling ook geacht zich te houden aan institutionele richtlijnen omtrent de wetenschappelijke integriteit waarbij de Ethische gedragscode en principes voor het wetenschappelijk onderzoek het belangrijkste voorbeeld is, maar ook gedacht kan worden aan het charter voor doctorandi, eventuele auteursrichtlijnen, etc.

Als inbreuken op de wetenschappelijke integriteit worden in elk geval beschouwd het zich onrechtmatig toe-eigenen van de intellectuele eigendom of de bijdrage van anderen (plagiaat), het fabriceren of vervalsen van gegevens, het bewust publiceren van onterechte conclusies en al die gedragingen waarbij de onderzoeker bij onderzoek, dat wordt verricht in opdracht van een externe opdrachtgever, zijn of haar onafhankelijkheid en/of onpartijdigheid in het gedrang brengt. Andere onderzoekspraktijken die de wetenschappelijke integriteit kunnen aantasten zijn onder meer zelfplagiaat, het achterhouden van onderzoeksresultaten, het selectief citeren van secundaire bronnen ter ondersteuning van de eigen hypothese, het misbruiken van een hiërarchische onderzoekspositie, of het onterecht vergroten of verkleinen van de bijdrage van een auteur op een wetenschappelijke publicatie.

Het is de morele plicht van alle personeelsleden van de Universiteit Antwerpen om melding te doen van gepercipieerde inbreuken op de wetenschappelijke integriteit.

---

¹ “De VCWI behandelt uitsluitend dossiers waarover reeds een advies is geformuleerd door daartoe bevoegde organen in de betrokken instelling(en) en waarvoor minstens één van de betrokken partijen een bijkomend advies van de VCWI wenst te bekomen. Een betrokken instelling, ook als het gaat om een benadeelde instelling, kan aan de VCWI enkel advies vragen nadat binnen de instelling waar het daartoe bevoegde orgaan de vermeende inbreuk heeft onderzocht, dit orgaan een advies betreffende het voorliggende dossier heeft bekend gemaakt aan alle betrokken partijen en voordat het bestuur van deze instelling ter zake beslist heeft tot het al dan niet nemen van maatregelen,” Reglement Vlaamse Commissie Wetenschappelijke Integriteit, Art. 4, §1.

Vermeende inbreuken op de wetenschappelijke integriteit kunnen in alle fasen van het wetenschappelijk onderzoek voorkomen: bij het verwerven van een subsidie, het verzamelen van gegevens of het opstellen van theorieën, het ontwikkelen van software, het uitvoeren van experimenten, het verwerken, het analyseren en het publiceren van de resultaten en het beoordelen van projectvoorstellen of publicaties van anderen, enz.... Fouten, vergissingen die te goeder trouw gebeuren (honest error) en meningsverschillen worden vanuit het oogpunt van wetenschappelijke integriteit niet als een inbreuk beschouwd.

Samenstelling Commissie Wetenschappelijke Integriteit

Binnen de Universiteit Antwerpen werd door het Bestuurscollege een Commissie Wetenschappelijke Integriteit opgericht, met volgende samenstelling:

- per wetenschapsgebied twee leden (waarvan minstens één ZAP-lid, minimaal in de graad van hoofddocent, of een emeritus met opdracht) met ruime ervaring in het onderzoek,
- Een ZAP-lid uit de faculteit Rechten

Een van de leden neemt de taak op zich van de voorzitter van de commissie.

De leden worden aangeduid door het Bestuurscollege, op voorstel van de Onderzoeksraad, voor een éénmaal hernieuwbaar mandaat van drie jaar. Het mandaat van de voorzitter is met het oog op het garanderen van de nodige continuïteit binnen de commissie tweemaal hernieuwbaar.

De Commissie kan zich per casus die zich aandient laten bijstaan door twee door haar aan te duiden ZAP-leden die vertrouwd zijn met het domein waarbinnen zich de casus aandient.

Alle leden van de Commissie Wetenschappelijke Integriteit, alsook haar secretariaat en meldpunt zijn gebonden aan een verplichting tot vertrouwelijkheid en objectiviteit.

Het lidmaatschap van de Commissie Wetenschappelijke Integriteit is niet verenigbaar met dat van de tuchtcommissies ZAP en AAP, de Vlaamse Commissie voor Wetenschappelijke Integriteit of met het mandaat van decaan. Hetzelfde geldt voor de ZAP-leden die door de commissie kunnen worden aangeduid om haar bij te staan. Wie zich, als lid van de Commissie Wetenschappelijke Integriteit, reeds heeft uitgesproken over de noodzaak het dossier voor te leggen aan het bevoegde tuchtcollege, mag zich nadien niet over dezelfde zaak uitspreken als lid van het tuchtcollege of van het Bestuurscollege dat in tuchtzaken als beroepsinstantie optreedt.

De Dienst Onderzoeksangelegenheden van het Departement Onderzoek, Innovatie & Valorisatie Antwerpen (RIVA) regelt, in opdracht van het Bestuurscollege, het secretariaat van de commissie.

Meldpunt Wetenschappelijke Integriteit

Het Meldpunt Wetenschappelijke Integriteit, eveneens aan te stellen door het Bestuurscollege, treedt op als onafhankelijk meldpunt binnen de universiteit en neemt volgende rollen op zich:

- Het meldpunt treedt op als eerste contactpunt voor het aankaarten van kwesties inzake wetenschappelijke integriteit
- Het meldpunt functioneert als doorgeefluik richting de Commissie Wetenschappelijke Integriteit indien een melder een formele melding wenst neer te leggen.

Werking Commissie Wetenschappelijke Integriteit

De Commissie Wetenschappelijke Integriteit heeft hierbij volgende concrete taken:

- het voeren van een onderzoek ingeval er een vermeende inbreuk op de wetenschappelijke integriteit wordt gemeld;
- in het kader hiervan zoveel mogelijk bemiddelend optreden;
- een advies formuleren aan het instellingsbestuur betreffende het hebben opgetreden van een schending van de wetenschappelijke integriteit;
- het universiteitsbestuur adviseren over algemene kwesties betreffende wetenschappelijke deontologie en ethiek;
- het opnemen van een adviserende en sensibiliserende taak binnen de universitaire instelling wat betreft de bewustwording bij onderzoekers inzake wetenschappelijke integriteit, hierbij indien nodig voor de praktische uitwerking ondersteund door het Departement Onderzoek, Innovatie en Valorisation Antwerpen.

De volgende kwesties vallen in ieder geval buiten de voorgestelde procedure:

- Voor ethische kwesties die aan bod komen bij ‘experimenten met mensen’, kwesties die rechtstreeks verband houden met patiëntgericht onderzoek, zoals ‘informed consent’ en het gebruik van patiëntenmateriaal, ‘experimenten met proefdieren’, ‘survey-onderzoek waarbij audio-visuele data worden verzameld van kwetsbare groepen’ of onderzoek waarbij de kennis of technologieën die bedoeld zijn voor gebruik in civiele toepassingen tegelijk ook militaire toepassingen kunnen hebben of zouden kunnen worden misbruikt voor terroristische toepassingen, kan men respectievelijk de Commissie voor Medische Ethiek, de Ethische Commissie Dierproeven, de Ethische Adviescommissie Sociale en Humane Wetenschappen of de Ethische Commissie voor Wetenschap en Technologie (Dual Use) contacteren.
- Kwesties in verband met vermogensrechtelijke aspecten van wetenschappelijke vindingen en het gebruik ervan, zoals problemen in verband met octrooien, evenals belangenconflicten over spin-offs. Deze kwesties worden opgenomen door de Dienst Valorisation van het Departement Onderzoek en Innovatie.
- Conflicten die optreden tussen een doctorandus en diens promotor met betrekking tot de wederzijdse plichten en/of plichten zoals bepaald in het Algemeen Charter voor Doctorandi. Hiervoor dient in eerste instantie gekeken te worden naar het Algemeen Doctoraatsreglement van de Universiteit Antwerpen.
- Interpersoonlijke conflicten. Hiervoor kunnen onderzoekers terecht bij de institutionele vertrouwenspersonen of de dienst Preventie en Bescherming op het werk van de instelling.

Verloop van de procedure

Slechts als de vermeende inbreuk zich heeft voorgedaan of nog voordoet bij een onderzoeker van de Universiteit Antwerpen kan er een procedure worden gestart. Indien de melding betrekking heeft op een persoon die op het ogenblik van de vermeende feiten ook verbonden was aan (een) andere instelling(en), overlegt de voorzitter van de Commissie Wetenschappelijke Integriteit met de bevoegde organen van de betrokken instelling(en) en gaat na waar het onderzoek moet gevoerd worden.

In het geval een melding betrekking heeft op een onderzoeker van een van de hogescholen binnen de Associatie Universiteit & Hogescholen Antwerpen, kan de hogeschool in kwestie een vraag voor advies richten tot de Commissie Wetenschappelijke Integriteit van de Universiteit Antwerpen ter behandeling van de casus. Deze mogelijkheid wordt wel enkel voorzien indien de hogeschool zelf niet over een commissie wetenschappelijke integriteit beschikt. Bij dit type van adviesverlening vaardigt de betrokken hogeschool een ad hoc lid af voor de commissie dat de vergaderingen bijwoont.

Melding

Vermeende inbreuken op de wetenschappelijke integriteit door onderzoekers van de Universiteit Antwerpen worden gemeld aan het door het Bestuurscollege daartoe aan te duiden meldpunt. Diegene die de melding doet, wordt hieronder de melder genoemd. De persoon op wie de melding betrekking heeft, wordt de betrokkene genoemd. Naamloze klachten zijn onontvankelijk. De identiteit van de melder dient ten minste bekend te zijn bij het meldpunt. De identiteit van de melder kan enkel aan derden en/of aan de betrokken onderzoeker bekend worden gemaakt indien de melder daartoe uitdrukkelijk en formeel toestemming geeft.

Op uitdrukkelijk en formeel verzoek van de melder blijft de identiteit van de melder uitsluitend bekend bij het meldpunt, zonder dat de andere actoren daarvan op de hoogte worden gesteld. De melder kan zich in dat geval in de verdere procedure laten vertegenwoordigen door de verantwoordelijke van het meldpunt.

Meldingen die niet binnen de bevoegdheid van de Commissie Wetenschappelijke Integriteit vallen, worden door de verantwoordelijke van het meldpunt in overleg met de voorzitter van de Commissie Wetenschappelijke Integriteit doorverwezen naar de juiste instantie (decaan van de betrokken faculteit, individuele doctoraatscommissie, centrale ombudspersoon, ethische commissies, Dienst Valorisatie van RIVA, ...).

Meldingen die binnen de bevoegdheid vallen van de Commissie Wetenschappelijke Integriteit worden in de regel behandeld door de voltallige commissie. De voorzitter kan evenwel beslissen de voorbereiding van het concrete dossier in handen te geven van twee leden van de commissie, afhankelijk van de ernst en de reikwijdte van de vermeende inbreuken. Het concrete verloop van de procedure wordt door het secretariaat van de commissie aan de melder meegedeeld. Een lid van de commissie dat op enige wijze betrokken is bij de melding, neemt geen deel aan de activiteiten van de commissie in verband met de melding.

Verdere procedure

De melder krijgt de gelegenheid om zijn melding toe te lichten ten aanzien van de voltallige commissie.

Indien er geen grond is voor verdere actie, dan wordt een gemotiveerd stopzettingrapport gemaakt door de voltallige commissie. De voorzitter informeert in elk geval de melder en geeft hem daarbij inzage van het stopzettingrapport.

Indien er wel een grond is voor een verdere procedure, worden de betrokkenen op de hoogte gebracht van de te volgen procedure en gehoord door de voltallige commissie. De procedure moet binnen een redelijke termijn worden afgewerkt.

Als de commissie bij consensus tot een conclusie kan komen met betrekking tot de feiten, wordt er een vaststellingsrapport opgemaakt door de voltallige commissie. Indien er discussie blijft over de feiten, dan richt de voltallige commissie een onderzoekscommissie op, bestaande uit experts om alsnog tot een vaststellingsrapport te komen. De onderzoekscommissie:

- bestaat uit ten minste twee ZAP-leden van een niet betrokken faculteit / departement, onderzoekseenheid / afdeling of onderzoeksgroep, en kan uitgebreid worden met externe experts;
- krijgt een precies mandaat van de Commissie Wetenschappelijke Integriteit, met concrete vragen naar de feiten in verband met vermeende inbreuken;
- hoort de betrokken personen en kan medewerking vragen van andere personeelsleden;
- maakt een vertrouwelijk rapport op voor de Commissie Wetenschappelijke Integriteit;
- is, evenals haar medewerkers, verplicht tot strikte geheimhouding;
- beëindigt haar activiteiten binnen een termijn die door de voorzitter is bepaald en door hem in uitzonderlijke omstandigheden kan worden verlengd.

Indien op basis van het gevoerde onderzoek de inbreuk tegen de wetenschappelijke integriteit kennelijk vaststaat, beschrijft de commissie in haar rapport of het gaat om licht problematisch gedrag of ernstig problematisch gedrag en houdt zij in haar advies aan de instelling ter remediëring rekening met dit onderscheid.

De melder en de betrokkene(n) worden door het secretariaat van de commissie op de hoogte gebracht van de conclusies uit het vaststellingsrapport.

De melder en de betrokkene(n) hebben binnen de perken van het *Decreet van 26 maart 2004 betreffende de openbaarheid van bestuur* recht op inzage van het vaststellingsrapport. Ze hebben tevens een recht op antwoord bij elementen van het vaststellingsrapport.

Het recht op antwoord wordt als volgt uitgeoefend:

Melder(s) en betrokkene(n) kunnen bij de voorzitter van de commissie binnen de maand na de kennisname van de besluiten uit het rapport een antwoord formuleren. De voorzitter van de commissie legt het antwoord ter bespreking voor aan de commissie, die de melder en de betrokkene(n) kan horen. De commissie beslist of er grond is voor herziening van het rapport. Indien dit het geval is beslist de commissie over de procedure voor herziening van het rapport. De melder en de betrokkene(n) worden hierover geïnformeerd.

Met het oog op de opvolging van de rapporten van de commissie door het instellingsbestuur, bezorgt het secretariaat van de commissie deze na uitoefening van het recht van antwoord aan de rector en vicerector onderzoek van de universiteit.

Het instellingsbestuur kan beslissen het vaststellingsrapport aan het bevoegde tuchtcollege voor te leggen, teneinde een eventuele tuchtprocedure te starten. Deze beslissing wordt uitdrukkelijk gemotiveerd. Het dossier wordt evenwel pas voorgelegd aan het bevoegde tuchtcollege, nadat het recht op antwoord zoals hierboven beschreven, is uitgeput, en eventueel nadat een advies van de Vlaamse Commissie voor Wetenschappelijke Integriteit werd uitgebracht. Indien er een advies door de VCWI werd geformuleerd, zal eerst de Commissie Wetenschappelijke Integriteit opnieuw samenkomen voor een finale bespreking van het vaststellingsrapport, vooraleer het dossier aan het tuchtcollege wordt overgemaakt.

Externe communicatie

Alle procedures zijn vertrouwelijk. De voorzitter en de rector zijn verantwoordelijk voor de externe communicatie. In geval van externe communicatie richting derden wordt steeds gestreefd naar een maximale bescherming van de privacy van alle betrokken partijen.

Het meldpunt en de Commissie Wetenschappelijke Integriteit worden vermeld op de website Onderzoek van de Universiteit Antwerpen. Op dezelfde website worden ook de procedures beschreven voor het melden van vermeende inbreuken op de wetenschappelijke integriteit en voor de behandeling van de meldingen. Met het oog op transparantie worden op deze website ook de jaarverslagen van de commissie gepubliceerd. Deze bevatten een geanonimiseerde samenvatting van de door de commissie behandelde cases in het desbetreffende kalenderjaar. Deze worden jaarlijks ook ter kennisgeving voorgelegd op de Onderzoeksraad en het Bestuurscollege.

BIJLAGEN:

ETHISCHE CODE VOOR HET WETENSCHAPPELIJK ONDERZOEK IN BELGIE

THE EUROPEAN CODE OF CONDUCT FOR RESEARCH INTEGRITY (ESF, ALLEA)

Annex I: Statement on Dealing with Allegations of Research Misconduct Under United States Public Health Service (USPHS) Research-related Activities for Foreign Institutions.

University of Antwerp has incorporated into its policies and procedures the following approach for dealing with and reporting possible research misconduct when USPHS funds are involved.

1. **University of Antwerp** will designate an official to receive allegations and develop procedures for use by research employees or others who wish to make an allegation of research misconduct involving USPHS funds. This designated official will notify the U.S. Office of Research Integrity (ORI) when an allegation of research misconduct involving USPHS funds is received. Phone: (240) 453-8800. Fax: (301) 594-0043. E-mail: AskORI@hhs.gov.
2. **University of Antwerp** will then work with ORI or other appropriate offices of the U.S. Department of Health and Human Services (HHS) to develop and implement a process for responding to the research misconduct allegation that is consistent with U.S. Federal regulation, 42 CFR Parts 50 and 93.
3. **University of Antwerp** will submit appropriate reports (in English) to ORI that describe the process followed in conducting the investigation, the evidence on which the conclusions of the investigation are based, and if a finding of research misconduct is made, the administrative actions that are taken against the respondent.
4. **University of Antwerp** will inform research employees about the official who is designated to receive allegations and the procedures for the employee or other individuals to make an allegation of research misconduct involving USPHS supported research. This information will also be posted on the organization's web site.
5. **University of Antwerp** certifies that this statement will be a permanent amendment to the institution's procedures for responding to allegations of research misconduct.
6. **University of Antwerp** will submit the "Annual Report on Possible Research Misconduct" to ORI by April 30th of each year. The report is submitted electronically through the ORI web site at <https://ori.hhs.gov>.